

 Inferior a 1 hora
(amb parades)

 Fàcil **1.000 m**

Estacionalitat: tot l'any **Horari:** de 08.00 a 22.00 h
Transport públic: TRAM: L3 parada: Camp de Golf // L4 parada: Institut
Bus: línies 22 i 38 parada: Nacions i Oviedo

Recorregut alternatiu lliure:
1.670 m de camins = 780 m anell superior + 890 m camins interiors.

Fonts aigua potable Prohibit mascotes

No es pot anar amb bicicleta pel parc
No es pot alliberar animals ni alimentar a la fauna

Legenda-plànol parc

1. Mirador
2. Zona de vegetació forestal i tossal
3. Zona de cultius agrícoles de secà
4. Estany xicotet i cascada
5. Ràpid
6. Estany gran
7. Zona de vegetació de ribera

Iniciem l'itinerari per l'accés al parc al costat de la rotonda de l'avinguda de les Nacions. Estem a l'interior d'una parcel·la municipal de 36.700 metres quadrats de superfície que forma part de les zones verdes i que constitueixen el gran Parc Urbà de la Platja de Sant Joan. El terreny natural s'ha modificat per a formar un gran vas de retenció d'aigües pluvials i, aprofitant aquest condicionant, s'ha configurat una topografia variada que serveix com a suport d'un conjunt d'elements que confereix a aquest parc una varietat de zones, imatges i perspectives que atrauen l'interés i fomenten la biodiversitat de la flora i fauna que s'hi ha establert.

MIRADOR

Ens situem en el mirador principal, una plataforma de fusta escalonada de 15 x 15 m, concebuda com un gran moll que vola tres metres sobre l'aigua de l'estany i ofereix una àmplia perspectiva del vas de retenció d'aigües pluvials i del tossal. Davall aquest gran mirador, s'oculten l'entrada d'aigües pluvials, la sala de bombes i les comportes de la maniobra de buidatge del parc.

ZONA DE VEGETACIÓ FORESTAL I TOSSAL

Al nord-oest del parc, en sentit ascendent, ens introduïm en la zona de vegetació forestal, una recreació de l'ecosistema vegetal silvestre que creix a les muntanyes de la Comunitat Valenciana. Trobem espècies arbustives com llentiscles (*Pistacia lentiscus*) i altres arbòries com casuarines (*Casuarina equisetifolia*) i pins (*Pinus pinea*), en combinació amb plantes aromàtiques, entre les quals destaca el romer (*Rosmarinus officinalis prostratus*), totes representatives del bosc mediterrani.

Pots consultar tota la informació actualitzada sobre les Sendes Urbanes en la web:
<https://www.facebook.com/senderosurbanosalicante>

La majoria d'aquestes espècies han sigut objecte d'explotació econòmica per a diversos usos i aprofitaments i han constituït una significativa aportació a la vida quotidiana de les nostres comunitats rurals.

Voregem el tossal que s'ha format utilitzant part de les terres procedents de l'excauació del vas de retenció d'aigües pluvials del parc. Des del cim, s'albira el paisatge muntanyós que delimita la comarca de l'Alacantí.

ZONA DE CULTIUS AGRÍCOLES DE SECÀ

Descendim al peu del vessant sud del tossal i trobem una successió de murs de maçoneria que recreen les típiques terrasses agrícoles, tan inconfusibles a les muntanyes levantines. A la Comunitat Valenciana s'ha empleat durant segles el sistema de terrasses per a la transformació agrícola de terrenys muntanyosos. D'aquesta manera, es reté la terra dels vessants i es facilita el treball necessari per a incrementar-ne la fertilitat. Al parc estan representades les espècies vegetals més característiques de l'agricultura tradicional de secà: garroferes (*Ceratonia siliqua*), ametlers (*Prunus dulcis*), magraners (*Punica granatum*), figueres (*Ficus carica*), oliveres (*Olea europaea Sylvestris*) i vinyes (*Vitis vinifera*).

ESTANY XICOTET I CASCADA

Creuem un pont entre l'estany xicotet i el ràpid. Tant l'estany xicotet com la cascada es troben fora del vas de retenció d'aigües pluvials i el seu propòsit és, d'una banda, proporcionar un adequat aireig de l'aigua dels estanys i; d'una altra, crear un espai retirat per a la contemplació, perquè, des d'ací, s'obté una de les millors vistes del parc.

Amb més de quatre metres de caiguda, la cascada disposa d'un jardí vertical que oculta el mur que la conforma. Al voltant de l'estany xicotet es disposa d'una zona estancial equipada amb bancs i aparells per a realitzar exercicis físics.

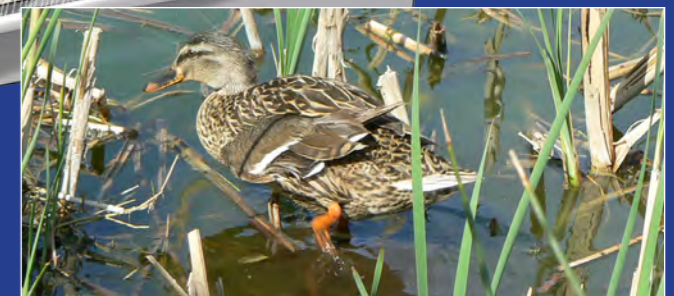
RÀPID

El ràpid permet l'entrada de l'aigua a l'estany gran, salvant un desnivell de 3,80 metres que es correspon amb la profunditat del vas de retenció del parc. El rocall empleat per a la construcció del ràpid crea en l'aigua una gran turbulència que contribueix a l'increment de la concentració d'oxigen dissolt, millorant la vida aquàtica.

ESTANY GRAN

L'element més representatiu del parc és l'estany gran, una gran làmina permanent d'aigua de 6.674 metres quadrats de superfície que ocupa el fons del vas d'inundació i que recrea la imatge de la marjal primigènia. Al seu interior, alberga dues illes com a espai per a la nidificació de les aus, alhora que suposa un recurs formal per a dotar el parc d'una major complexitat i interès paisatgístic. Com a curiositat, en una de les illes podem apreciar una caseta amb ponedors, concretament dissenyada per a atraure els martins pescadors (*Alcedo atthis*). Els estanys s'abasteixen d'aigua regenerada i, per a mantindre'n l'estat en condicions adequades per a la vida de plantes i fauna, es disposa d'un sistema de recirculació mitjançant bombes que l'aspiren des del fons i la superfície, impulsant-la fins a la part superior de la cascada, des d'on retorna per gravetat i en circuit tancat. Al voltant de l'estany s'ha disposat una orla de vegetació aquàtica. Una senda perimetral i uns quants miradors permeten contemplar de prop la flora i fauna d'aquest hàbitat.

• Femella de ànec collverd, ribera del Parc

VEGETACIÓ DE RIBERA

Al costat dels rius i les llacunes hi ha una densa vegetació de ribera formada per distintes espècies que estan adaptades a diversos factors com la velocitat de l'aigua, el grau d'inundació, el tipus de sòl o la concentració de sal. A l'estany gran podem observar algunes plantes aquàtiques que creixen en terreny inundat i altres marginals que requereixen un alt grau d'humitat. Fàcilment podem distingir-hi enes com la boga o rabet de gat (*Tipha latifolia*), així com juncs (*Juncus*) i canyissos (*Phragmites australis*). Un agradable passeig en què també trobarem salzes (*Salix babylonica*), xops (*Populus alba* - *Populus nigra*), lledoners (*Celtis australis*), oms (*Ulmus resistia*) i altres arbres que ens acompanyaran durant el recorregut.

Una solució singular per a un problema d'inundacions

El desenvolupament urbanístic de la ciutat d'Alacant va ocupar una zona litoral, la platja de Sant Joan, que temps arrere va ser una plana d'inundació natural o marjal. A pesar de la construcció d'una important xarxa d'aigües pluvials, seguien produint-se inundacions en una àrea reduïda, en cas de pluges de forta intensitat. Per a solucionar aquest problema, es va optar per la formació d'un depòsit de tempestats a l'interior d'una parcel·la municipal destinada a zona verda, amb una capacitat de 45.000 metres cúbics, suficient per a emmagatzemar temporalment l'aigua excendent d'un episodi de pluges intenses.

La idea inicial del parc es va concebre l'any 2011, posteriorment el projecte va ser redactat per tècnics municipals, oferint una solució singular que consistia en la utilització d'un parc públic dissenyat per a complir ocasionalment la funció de depòsit retenidor temporal d'aigües, basant-se en el funcionament de les marjals, depressions o planes separades del mar per una cadena de dunes que, en èpoques de pluges, acumulen els cabals procedents de les seues conques naturals de manera que es generen uns hàbitats específics. D'ací, el nom de parc inundable 'La Marjal'.

• Mirador sobre l'estany gran

Quan cessa la pluja i el cabal de la xarxa existent s'ha reduït, l'aigua retinguda al parc es torna de manera controlada a la xarxa existent per al seu abocament al mar o a una estació de bombeig d'aigües residuals ubicada a la mateixa parcel·la del parc, per al seu posterior tractament en una estació depuradora.

L'Ajuntament d'Alacant va triar aquesta opció considerant els avantatges d'un menor impacte ambiental, ja que s'evitava un nou abocament directe al mar d'aigües pluvials, la possibilitat de depurar i reutilitzar l'aigua emmagatzemada, així com un menor cost econòmic i una major rendibilitat social amb la creació d'una nova zona verda per a la ciutadania.

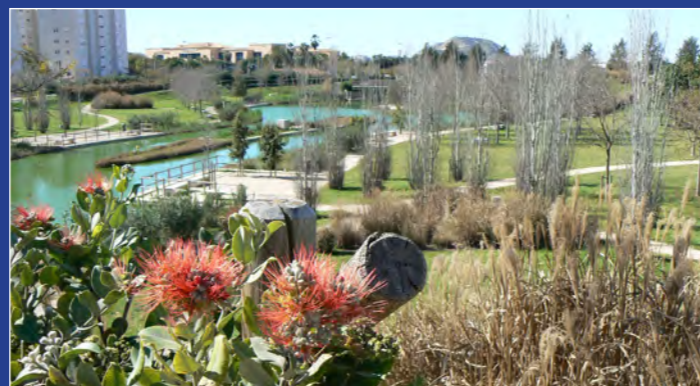
Les obres del parc es van iniciar el 13 d'abril de 2013, amb la inversió d'Aigües Municipalitzades d'Alacant, entitat que realitza la gestió del parc com a depòsit de tempestats i contribueix, amb accions de divulgació i sensibilització ambiental, a la gestió i manteniment que, com a espai públic recreatiu, realitza l'Ajuntament d'Alacant.

El parc inundable La Marjal es va inaugurar la primavera de 2015, i és una obra que ha rebut diversos reconeixements pel seu caràcter innovador i el seu respecte per la biodiversitat.

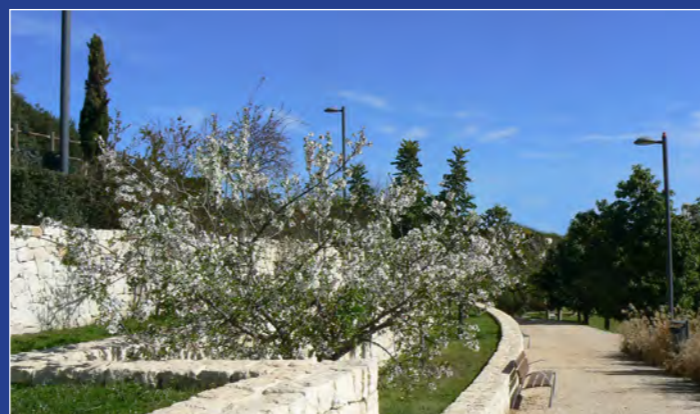
• Martín pescador al parc La Marjal

Flora i fauna

• Vista des de la zona superior del parc amb vegetació diversa

El parc presenta un complet catàleg de la vegetació mediterrània més característica, dividint els ecosistemes vegetals en zones distintes en funció de la proximitat a l'aigua. La zona de plantes de ribera mostra les espècies que creixen en zones humides. La zona de cultius agrícoles mostra, en forma de bancals aterrats, les espècies de cultius tradicionals que més abunden a la Comunitat Valenciana. El tossal de vegetació forestal és una recreació de l'ecosistema vegetal silvestre que creix a les muntanyes llevantines. Tota aquesta vegetació es pot reconèixer en els diferents punts de l'itinerari i en els panells o taules interpretatives instal·lades al parc.

• Terrasses a la zona de cultius agrícoles

A més d'una funció interpretativa o associada a aquestes zones o ecosistemes, el parc ofereix una vegetació amb altres fins. Així doncs, per a crear espais amb ombra s'han utilitzat xicrandes (*Jacaranda mimosifolia*) i lagunaries o arbres pica-pica (*Lagunaria patersonii*), entre altres espècies. Amb la funció d'aïllament visual i sonor de l'exterior, trobem xops blancs (*Populus alba*) i negres (*Populus nigra*), casuarines o pins australians (*Casuarina equisetifolia*) i cercis (*Cercis siliquastrum*), comunament anomenat 'arbre de l'amor'. Per a impedir l'erosió de talussos, s'han creat massissos d'arbustives amb herbes de canya de plomes 'Karl Foerster' (*Calamagrostis x acutiflora*), miscanthus (*Miscanthus sinensis 'Giganteus'*), parra verge (*Parthenocissus quinquefolia*) i, simplement amb funció ornamental, altres massissos d'arbustives entre les quals destaquen els baladres (*Nerium oleander*), la murta (*Myrtus communis*) i l'arbut de les palometes (*Buddleja davidii*). Per a més seguretat de les visites que rep aquest espai públic, s'han dispostat tanques a la vora dels camins amb llentiscles (*Pistacea lentiscus*) i metrosideros.

Des de l'any 2015, s'ha produït una progressiva ocupació del parc per la fauna local, atreta per l'aigua dels estanys i la vegetació. Ànecs com

• Ànec collverd (mascles) al parc La Marjal

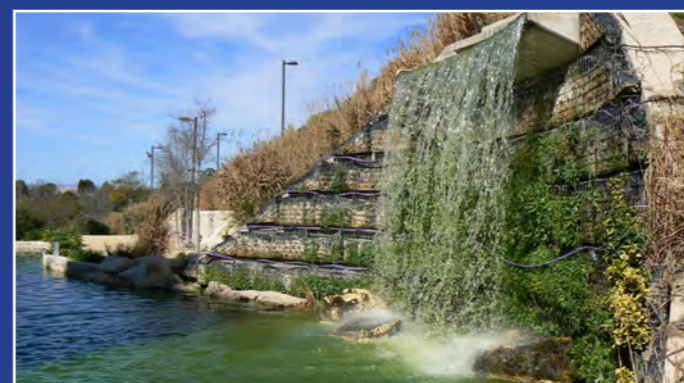
l'ànec collverd (*Anas platyrhynchos*) i fotges (*Fulica atra*) van realitzar diverses niuades entre la vegetació de ribera. Els tudons es van alimentar a les praderies de gram o zoysia (*Zoysia japonica*) de l'àrea de retenció d'aigües.

'La Marjal' és un hàbitat ideal, tant per a les espècies residents d'aus com per a les migradores. Unes i altres troben ací els recursos necessaris per al seu creixement. La seua singularitat, la localització geogràfica tan pròxima a la costa i la presència de fonts d'aliment, converteixen el parc en una beneficiosa parada.

D'ací, la riquesa ornitològica d'aquest enclavament urbà en què s'han pogut identificar més d'un centenar d'espècies d'aus i ha demostrat ser un punt molt important per a la migració i la hivernada, sobretot d'aus passeriformes. Entre les espècies més nombroses que es pot albirar a 'La Marjal' estan la busquereta de casquet (*Sylvia atricapilla*) i el calderer (*Phoenicurus ochruros*).

A fi d'afavorir la fauna auxiliar, s'han col·locat ponedors de fusta prefabricats, principalment per a oronetes cuablanca (*Delichon urbicum*) i oronetes comunes (*Hirundo rustica*). Al mirador s'han instal·lat refugis per a rates penades (*Chiroptera*) que, junt amb la solta autoritzada de peixos (*Gambusia affinis*), contribueixen a evitar la proliferació de mosquits en l'aigua dels estanys.

Els peixos han atret l'atenció de garsetes (*Egretta garzetta*) i martins pescadors (*Alcedo atthis*) per als quals, amb caràcter experimental, s'ha construït un habitat amb ponedors prefabricats a l'interior, ubicat en una de les illes de l'estany gran.

• Cascada i l'estany xicotet

Promoguda per Aigües Municipalitzades i l'Ajuntament d'Alacant, des d'octubre de 2018, un equip d'ornitologia desenvolupa una iniciativa al parc, amb la instal·lació puntual d'una estació d'anellatge i jornades per a explicar a la ciutadania els valors que guarda 'La Marjal' per a les aus. Gràcies a això, ha sigut possible conèixer in situ la riquesa ornitològica d'aquest enclavament urbà, augmentant les dades i la informació sobre l'estratègia de migració de les aus a les zones costaneres. Així doncs, el Parc Inundable La Marjal s'ha descobert com una perfecta "estació de servei" per a espècies d'aus autòctones i per a les que emigren des del nord d'Europa fins a Àfrica.

COL·LABORA EN LA CONSERVACIÓ DELS SENDES

- Caminar per les sendes marcades, sense eixir-nos dels seus límits, contribueix a la protecció de l'ecosistema, ja que les nostres xafades poden afectar plantes i animals.
- Hem d'evitar molestar els animals, espatllar caus, nius, abeuradors, etc.
- Si ens ha agradat alguna planta no hem d'arrancar-la, és millor fer-li una fotografia o un dibuix.
- Els nostres residus contaminen, hem d'arreglar-los i emportar-nos-els fins que puguen ser depositats en un contenidor apropiat.
- Els animals de companyia no han d'anar solts i ens hem de fer responsables d'arreglar les seues deposicions.
- L'millor manera de conservar el nostre patrimoni natural i cultural és no deixar empremtes del nostre passeig.
- Si vols més informació o tens algun dubte o suggeriment, visita la web: www.alicante.es/es/contenidos/red-senderos-urbanos

mediambiente AYUNTAMIENTO DE ALICANTE

Edita: Medi Ambient - Ajuntament d'Alacant

Col·labora: Aigües Municipalitzades d'Alacant
Coordinació i textos: Educació Ambiental i Zones Verdes
Disseny i maquetació: www.stereografica.com
Ed. 02/2020 - Impres en paper reciclat 100%

Xarxa de SENDES URBANES Parc inundable La Marjal

mediambiente AYUNTAMIENTO DE ALICANTE